

Historieglimt 64

Anna Dorothea kirke på Bakke 1715

I 2015 kan den gamle trekirka på Bakklandet feire 300 års jubileum. Den er enestående på flere måter. Den er eneste kirke i landet som er oppkalt etter en kvinne som levde da den fikk sitt navn. Den er vel landets eneste kirke som eksisterer til tross for at bystyret hadde vedtatt at den skulle rives. I dag står Bakke kirke velholdt og i full drift som menighetskirke. Den er en åttekantet, tømret kirke med et høyt klokketårn og med tilføyd kor og våpenhus. Den er byens eldste menighetskirke bygd etter reformasjonen. Gjennom snart ti generasjoner har bakklandsbeboerne gått ut og inn i huset. Omkring 25.000 barn er døpt her; alle i samme dåpsfat.

Da kirka ble bygd, stod den i en særstilling mellom byen og Strinda. Fra reformasjonen var biskopen i Trondhjem også sogneprest i Strinda. Strinda var et rikt embete med en stor formue. For å sikre bispens lønn ble han også sogneprest i Strinda. Til en begynnelse hadde bispen en ugift kapellan til å betjene Lade kirke som var hovedkirke i Strinda. Da arbeidet i Strinda fikk større omfang, ansatte bispen en visepastor i Strinda. Biskopen selv var jo sogneprest! Både bispen og visepastoren måtte skaffe seg egen bolig. Biskop Peder Krog kjøpte Bakke gård til bispebolig. Så bygde han kirke på gården og oppkalte den etter sin kone Anna Dorothea. Bakklandet var en forstad til byen, men Krog fikk ordnet det slik at Bakklandet fortsatte å være en del av Strinda, kirkelig sett.

Byggherren, biskop Peder Krog, fortjener en omtale. Han var biskop i Nidaros, som den gang het Trondhjem stift, i 43 år, fra 1688 til 1731 da han døde 77 år gammel. Det var ingen aldersgrense den gangen. Bare 16 år gammel ble han student ved Københavns universitet og i 1675 tok han magistergraden i Wittenberg. Da var han 21 år gammel og må ha vært en begavet fyr. I 1681 giftet han seg med borgermesterdatteren Anna Dorothea Bremer fra Kiel. Etter å ha vært latinskolerektor, sogneprest og prost i Danmark, ble han bisp i Trondhjem 35 år gammel. Det var en imponerende karriere! Krog har ikke fått et godt ettermæle i kirkehistorien fordi han var stridbar og hadde mange rettssaker gående. Han var barn av sin tid. Under de rådende forholdene var det ikke lett for ham å få inn den rettmessige lønnen slik den var ordnet.

Bakklandet ble bebygd på 1600-tallet. Særlig etter bybrannen i 1681 flyttet brannfarlig industri over elva og hit. Kjølhaling av skip med tjærebreing var særlig brannfarlig. Bakklandet ble en driftig bydel med arbeidere, håndverkere og sjøfolk. Snart ble det boliger, forretninger og skjenkesteder ved siden av industrivirksomheten. All trafikk østfra gikk gjennom Bakklandet for å komme til den eneste broforbindelsen til byen østfra, Gamle bybro. Folket på Bakklandet hørte inn under den nye kirka, men mange fortsatte å søke til Lade eller Vår Frue kirke slik de tidligere hadde gjort. Kirka lå opprinnelig ved den

smale, gamle landeveien som senere ble kalt Innherredsveien. Da trafikken økte ble kirka liggende i veien for den. I 1930-årene var situasjonen blitt uholdbar og man vedtok å rive bygget. Det ble bevilget penger til å bygge et kirkelignende menighetshus, senere Bakke bydelshus. Likevel kom det opp forslag om å flytte kirkebygget. Det ble bygget et glidesystem. I 1938-1941 ble det trukket opp dit den nå står.

Interiøret i kirka på Bakke er enkelt og i hovedsak slik det ble utformet i 1715. Prekestolen og døpefonten av tre med dåpsfat i messing er opprinnelige. I 1717 kom de to store lysestakene i messing. Dåpsfat og staker er gaver. Det er også de store lysekronene fra 1725 og 1770. Fra 1753 er den eldste delen av altersølvvet, oblatesken. Det store krusifikset i koret er fra før 1770 og har nok vært det opprinnelige altermotiv. Alterbildet med motiv fra Getsemane er fra 1833. Det er malt av kunstmaleren Gustav Adolf Lammers som var prest i Hospitalskirken. Skipet som henger over midtgangen er en kopi av skipsmodellen «Immanuel», som befinner seg i Videnskabselskapets samlinger. Det nyeste av utsmykning er et ikon av Hellig Olav som kom i 2001. Det er laget i bysantinsk stil i Iasi i Romania og var en gave til Berit Lånke, prest på Bakke.

Gjennom tre hundre år har gudstjenester og kirkelige handling fylt kirkerommet. Martin Luther gav ut to små bøker med forslag til gangen i gudstjenesten, Formula Missae og Deutsche Messe. Begge følger gangen i den gamle messen. Deutsche Messe, som er kalt en salmemesse, var mønsteret for Kirkeritualet fra 1685. Fra 1715 til 1920 ble dette mønsteret for gudstjenestene i Bakke kirke. Da kom en revisjon ved Gustav Jensen. Den hadde to alternativer – en for hver av de to Luthermessene. Alternativet fra Formula Missae kom til å slå gjennom i Den norske kirke og ble den dominerende frem til de siste revisjonene av gudstjenesteprogrammet. I dag er det stor åpenhet for den enkelte menighet å forme de gudstjenestelige samlingene etter eget ønske. Det vil nok prege gudstjenestelivet i denne kirken i tiden fremover.